

לשנת הכספים 1972 הסתכם התקציב הרגיל המאושר ב־3,578,000 ל"י וההוצאה בפועל ב־3,501,530 ל"י; תקציב הפיתוח לאותה שנה הסתכם ב־17,650,000 ל"י וההוצאה בפועל ב־11,563,000 ל"י.

מרבית ההקצבות שלא נוצלו היו לפיתוח תשתית באופירה. כך, למשל, לא הוקם מתקן להחפלת מי ים, שלהקמתו הוקצב סך 3 מליון ל"י, ותכניות לפיתוח מערכת ביוב וסלילת כבישי גישה בוצעו רק בחלקן הקטן.

ראש המינהל הסביר, שתקציב הפיתוח לא נוצל בעיקר מחמת מחסור בפועלים מקצועיים, וכך נגרם פיגור של שנה לפחות בפיתוח המרחב. ועדת הכספים של הכנסת אישרה את ניצול העודף בשנת הכספים 1973.

ממצאי מעקב

איזור יהודה ושומרון

גביית מסים עקיפים

דו"ח שנתי 22, עמ' 765

פיקוח על אמצעי סימון

על פי צו הבלו על סחורות מתוצרת מקומית, תשכ"ז–1967, רשאי קמ"ט מכס להימנע מניפוק אמצעי סימון למפעל יצרני באיזור, אם בעל המפעל לא שילם את ההיטל על תוצרתו בשיעורים שנקבעו בצו.

קמ"ט מכס הוציא הנחיות לתחנות המכס בשכם, שבהן הוגבלה מכירת אמצעי סימון לשני מפעלים בעיר זו במטרה להגן על תוצרת ישראלית, שבה מתחרים שני המפעלים. נדחו בקשות חוזרות של שני המפעלים להסיר את ההגבלה. לדעת הביקורת, ההגבלה לא הייתה במסגרת הסמכויות, שניתנו לקמ"ט מכס.

בינואר 1972 הסירה היחידה את ההגבלה האמורה על מכירת אמצעי סימון לשני המפעלים האמורים.

בדיקה שנערכה ביולי-אוגוסט 1971, העלתה, שאמצעי סימון למוצרים מקומיים, פרט לסיגריות, הוחזקו בתחנות המכס בכמויות מופרזות, ויחידת קמ"ט מכס לא בדקה באופן שוטף את תנועתם.

בדיקה, שנערכה באמצע דצמבר 1973, העלתה, שלא היה מלאי מופרז של אמצעי סימון והכמות המוחזקת לא עלתה על צריכה של שלושה חודשים. הבדיקות השוטפות על תנועת אמצעי הסימון, נעשות על ידי הגמונים על התחנות.

בתחנות המכס ברמאלה הוחזקו אמצעי סימון – בעיקר חבקים, שערכם ביום הבדיקה היה מעל 4 מליון ל"י – על מדפים פתוחים. ביתר התחנות הוחזקו אמצעי סימון בארונות ברזל בלתי חסינים בפני גניבה ואש.

החבקים של הסיגריות ואמצעי סימון אחרים מוחזקים בכל התחנות בארונות פלדה העונים על דרישות של קצין בטחון.

פיקוח על גביית בלו על סיגריות

בסוף 1968 גילה קמ"ט מכס, שמפעל סיגריות ביהודה עבר עבירות שונות על חוקי המכס והבלו. הממצאים החמורים, שנחגלו באותו מפעל, היו מחייבים ביקורת קפדנית על גביית בלו, אולם על אף זאת לא הופעל פיקוח נאות על המפעל.

סדרי הרישום וקצב הדיווח הנדרש מהמפעל, שונו בהתאם להנחיות קמ"ט מכס כך, שניתנת אפשרות לבדוק את פעולותיו בכל שלב בתהליך הייצור, ואמנם נערכת ביקורת על גביית הבלו.

תפיסה והחרמה של טובין בגשרים

בגשרים לא תמיד הקפידו לרשום את ערך הטובין שנתפסו או סכום המכס החל עליהם. בשישה מקרים שוחררו טובין תפוסים ממחסן המכס ביריחו ושולם עבורם מכס בסכומים גבוהים מאלה, שנקבעו על ידי מעריך מוסמך בגשר, ללא הנמקה.

עתה מקפידים על כך, שלא ישוחררו טובין תפוסים, אלא רק לאחר תשלום המכס המגיע, כפי שנקבע על ידי מעריך מוסמך.

ביקורת פנימית

ביחידות המכס מתנהלות פעולות מיונהליות ענפות ופעולות כספיות בהיקף גדול מאד, ולכן יש צורך מיוחד לקיים ביקורת באופן שוטף. עד אמצע 1970 נערכו מדי פעם בפעם בדיקות ביחידות המכס באיזור על ידי עובד מזור הביקורת של אגף המכס בירושלים, אולם הן הופסקו. קמ"ט מכס פנה. להנהלת האגף בהודמוניות שונות בדרישות חוזרות לחדש את הביקורת. עד סוף אוקטובר 1971 לא חודשה הביקורת.

הבדיקה שנערכה בדצמבר 1973 העלתה, שבחודשים יוני – נובמבר 1972 ערך מזור הביקורת של הנהלת המכס בדיקת קופות בתחנות המכס בירושלים. בדיקת קופות לבדה אין בה כדי לענות על צורכי ביקורת של פעולות ענפות.

ביצוע עבודות ציבוריות

דו"ח שנתי 22, עמ' 771

מסירת עבודות לקבלנים ולספקים

ההוראות של מפקדת האיזור בדבר מסירת עבודות לקבלנים לא קוימו: בדרך כלל, לא נקבעה מראש רשימת הקבלנים, שיוזמו להשתתף במכרז ולא היו אישורים מקבלנים, שהוזמנו הגיעו לידם.

בכל מכרז קובע מראש סגן קמ"ט מע"צ רשימת תפוצה של קבלנים, שיוזמו למכרז; מספרם נע לפי סוג העבודה בין 2 ל-11. הקבלנים מאשרים בכתב שקיבלו הזמנה למכרז.

בהוראות נקבעו שלושה דרגים של ועדות מכרזים למסירת עבודות, לפי היקפן הכספי. לגבי מסירת עבודות לפי 24 מכרזים בסכום כולל של 4.2 מליון ל"י בקידוב, שערך העבודה בכל אחד מהם היה מעל 40,000 ל"י – ואלה הם כל המכרזים מסוג זה שהיו – החליטה ועדת מכרזים, המוסמכת לטפל רק בעבודות שערך אינו עולה על 40,000 ל"י.

בסוף דצמבר 1970 מינתה מפקדת יהודה ושומרון ועדת מכרזים מרכזית ומאז היא מטפלת במסירת עבודות, שערך עולה על 40,000 ל"י.

לפי צו מפקד האיזור מִפְּבְּרואר 1968, הוסמכו לחתום על עסקאות של מפקדת האיזור עם תושבי האיזור: קמ"ט, חשב או נציגו יחד עם ראש ענף כלכלה או ראש ענף מינהל ושירותים או קמ"ט מע"צ. הבדיקה העלתה כי 41 חוזים, בסך כולל של 1.9 מליון ל"י בקירוב, שחשבוניתיהם שולמו על ידי גזברות מע"צ, נחתמו על ידי קמ"ט מע"צ בלבד.

כל החוזים נחתמים על ידי קמ"ט חשב ביחד עם קמ"ט מע"צ או סגנו וגזבר מע"צ.

מבין 46 חוזים, שבהם הוכנסו שינויים בהיקף העבודה, רק לגבי 5 חוזים ניתנו הוראות שינויים לקבלן בכתב, על ידי המוסמכים לכך.

מקפידים על כך שלא תועבר לתשלום חשבונית, המתייחסת לעבודות שנעשו תוך שינוי בתווה, ללא הוראת שינוי חתומה על ידי המוסמכים לכך.

עבודה בסכום כולל של 240,000 ל"י נמסרה ללא מכרז בנימוקים של דחיפות; ביצוע העבודה חולק בין שלושה קבלנים. לא היה אישור מוקדם של מפקד האיזור או של סגנו למסירת העבודה ללא מכרז, כפי שמחייבות ההוראות. עבודה בסך 103,500 ל"י נמסרה לקבלן, שהצעתו לא הייתה הזולה ביותר, ללא אישור של ועדת המכרזים המרכזית, כנדרש בהוראות, וללא רישום הנמקה.

בדיקה מדגמית, שנערכה בדצמבר 1973, לא העלתה שנמסרו עבודות בדרכים המתוארות לעיל.

פעולות הממשל הצבאי ברמת הגולן

דו"ח שנתי 22, עמ' 755

שירותים רפואיים

בעד השירותים במרפאות ובעד תרופות משלם הממשל לקופת החולים הכללית סכום חודשי קבוע, שהועמד בהסכם מספטמבר 1968. על סך 3,000 ל"י. משנפתחה מרפאה שנייה, בדצמבר 1969, הועלה התשלום החודשי ל-5,000 ל"י. לא נערך הסכם בכתב בדבר העלאת התשלום.

במאי 1972 נחתם חוזה בין משרד הבריאות לבין קופת החולים, בתחולה למפרע מאפריל 1971. בחוזה נקבע שבעד שירותים במרפאות, לרבות ניקורי בית, בדיקות של רופאים מקצועיים, בדיקות רנטגן ומעבדה ותרופות, ישלם הממשל סכום חודשי קבוע של 6,900 ל"י.

מסים ואגרות

בינואר 1969 פורסם צו, לפיו יש לגבות מס הכנסה לפי השיעורים הנהוגים בישראל. גורמים ישראליים שהעסיקו באיזור פועלים מקומיים, לא נדרשו לדווח לממשל על מספר הפועלים, תקופת העסקתם והשכר ששולם להם. היו גם מעסיקים שלא העבירו לממשל סכומים כלשהם בגין מס הכנסה של עובדיהם. עד סוף מאי 1971 לא גבה הממשל מס הכנסה ממפרנסים עצמאיים באיזור ואף לא נערכה להם שומת מס. לא הוטל באיזור מס רכוש.

המעסיקים הישראליים חויבו על ידי קמ"ט מסים להגיש דו"חות ניכויים במקור על מספר הפועלים, השכר המשולם להם וניכוי המס והמלוות. היקף ההכנסה בשנת המס 1972 מניכויים במקור מגיע לכ-150,000 ל"י לעומת 92,000 ל"י בשנת 1970. בשנת 1971 הוחל בסיכום שומות של עצמאיים למפרע לשנת המס 1970; עד תום

שנת המס 1972 נקבעו כ-750 שומות וסוכמו 550 תיקים. הגבייה לשנת המס 1970 בכ-550 תיקים אלה הסתכמה בכ-95,000 ל"י.

טרם הוצא צו בדבר הטלת מס רכוש באיזור. עם זאת הוחלט באוקטובר 1973 לשלם לתושבים המקומיים פיצויים בעד נזקי מלחמה. עד סוף 1973 בוצעו תשלומים בסך כחצי מליון ל"י.

לגבי היתרי בנייה ורישוי עסקים, הוציא מפקד האיזור צווים בסוף 1968 ובתחילת 1969, המחייבים גביית אגרות, אולם עד סיום הביקורת לא נעשו סידורים לגבייה.

מפקד האיזור הוציא צו, בדבר תכנון הבנייה ברמת הגולן, והוקמה ועדה מטעם משרד הפנים לצורך הפעלת הצו; הוועדה הוסמכה להוציא היתרים ולגבות אגרות. ביולי 1972 הותקנו על ידי קמ"ט פנים, לצורך ביצוע הצו בדבר רישוי עסקים, ומאז ועד סוף ינואר 1974, הוצאו 74 רשיונות לניהול עסקים ונגבו עבורם אגרות.

עבודה יזומה

בשנים 1969-1970 שולם למחצבה, בקשר לביצוע עבודה יזומה, סך של כ-411,000 ל"י בעד חומרי זיפות; לא נמצא מחירון המפרט את המחירים הבסיסיים של החומרים במחצבה ותעריף לדמי הובלה. המחירים לאותם סוגי חומרים ולאותם אתרי עבודה לא היו זהים בכל החשבונות. מאחר שמדובר בחומרים, שמע"צ רכשת בדרך כלל לעבודות בכבישים, מן הנכון היה להעביר לדידה את חשבונות הספק לאישור המחירים.

אין יותר עבודות יזומות באיזור, אך מתבצעות עבודות של אחזקת כבישים שהסכמנו בשנת הכספים 1972 בכ-140,000 ל"י. הממשל מבצע את התשלומים בגין עבודות האחזקה, לפי מחירון הספקים, שזכו במכרזים הארציים של מע"צ ומאשר תשלום חשבונות, רק לאחר השוואה עם תעודות המשלוח והמחירון.

התקנת רשתות חשמל

הממשל הטיל את הפעלת מתקני החשמל ותחזוקתם השוטפת על ועדי חשמל, שהוקמו בכפרים, ואלה נדרשו לטפל, גם באספקת חשמל לתושבי הכפרים לפי תעריף, שנקבע על דעת הממשל. הביקורת העירה, שהפעולה טעונה הסדר בדרך של הוצאת צו מטעם מפקד האיזור.

מפקד האיזור הוציא צו, לפיו נתמנו ועדות חשמל כפריות המטפלות בהפעלה ובהחזקה של מתקני החשמל בכפרים.

קרנות להשוואה ולביטוח סוציאלי

לפי צו של מפקד האיזור להקמת קרן להשוואה סוציאלית, צריך היה להתמנות ממונה על הקרן ומנהל. המינויים לא נעשו. בסוף ינואר 1972 הוציא מפקד כוחות צה"ל באיזור רמת הגולן צו בדבר ביטוח סוציאלי, לפיו הוטלה על מעבידים באיזור חובת ביטוח עובדים שיועסקו על ידם, בקרן לביטוח זכויות סוציאליות הפועלת כדן בישראל. כספים שהצטברו לזכותו של עובד בקרן להשוואה סוציאלית יועברו לקרן לביטוח סוציאלי, כדי להקנות לו זכויות סוציאליות למפרע, בשעורים שנקבעו בכו.

נתמנו ממונה ומנהל. מסוף ינואר 1972 נרכשו זכויות סוציאליות למפרע לכ-1,300 איש, שבוטחו בקרנות ביטוח הפועלות כדן בישראל, בהוצאה של כ-600,000 ל"י, מכספי קרן ההשוואה.